

Lietuvos Respublikos finansų ministerijos
Perteklinių reikalavimų šalinimo klausimais darbo grupei
J. Tumo-Vaižganto g. 8, Vilnius

2026-05-11

El. paštu: verslui@finmin.lt

Kopija: jurate.laurikenaite@finmin.lt

DĖL ADMINISTRACINĖS NAŠTOS IR PERTEKLINIŲ APRIBOJIMŲ MAŽINIMO

Šiuo raštu kreipiamės dėl administracinės naštos, biurokratinių kliūčių ir perteklinių teisinio reguliavimo apribojimų, taikomų verslo subjektams ir investuotojams, mažinimo.

Lietuvos Respublikos Seimas 2025 m. rugsėjo 25 d. nutarimu Nr. XV-439 „Dėl Dvidešimtosios Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos“ pritarė Dvidešimtajai Lietuvos Respublikos Vyriausybės programai, kurios 24 punkte numatyta, jog Vyriausybės komisijoje bus nagrinėjami konkretūs atvejai, ieškant verslui ir gyventojams reikalingų sprendimų, taip pat bus šalinami pertekliniai biurokratiniai reikalavimai.

Viena iš nuolatinių valstybės institucijų užduočių yra sistemiskai mažinti administracinę naštą mokesčių mokėtojams, atsisakyti perteklinių duomenų teikimo reikalavimų tais atvejais, kai reikalinga informacija gali būti gaunama iš kitų valstybės institucijų ar registru, bei peržiūrėti taikomą reguliavimą, siekiant ieškoti praktinių, verslui reikalingų sprendimų ir pašalinti neproporcingus biurokratinius bei reguliavimo apribojimus.

Šie tikslai apima nuoseklų administracinės bei prisitaikymo prie reguliavimo naštos mažinimą verslui tiek nacionaliniu, tiek savivaldybių lygmeniu.

Siekiant užtikrinti konkurencingą investicinę aplinką Lietuvoje bei sumažinti administracinę naštą ir perteklinius teisinio reguliavimo apribojimus, manome, kad būtų tikslinga iš esmės peržiūrėti tikslinių teritorijų sąrašą, kuris patvirtintas Lietuvos Respublikos finansų ministro 2001 m. gruodžio 22 d. įsakymu Nr. 344 „Dėl Tikslinių teritorijų sąrašo patvirtinimo“ (**Tikslinių teritorijų sąrašas**). Šiuo metu galiojantis Tikslinių teritorijų sąrašas mokesčių mokėtojams sukuria reikšmingas papildomas dokumentavimo ir mokesstinės rizikos valdymo pareigas, kurios daugeliu atvejų nėra proporcingos į Tikslinių teritorijų sąrašą įtrauktų jurisdikcijų keliamai mokesčių rizikai.

Tikslinių teritorijų sąrašo peržiūra

Pagal Lietuvos Respublikos pelno mokesčio įstatymo (**PMĮ**) 2 str. 38 dalį, tikslinė teritorija apibrėžiama kaip užsienio valstybė arba zona, įtraukta į finansų ministro nustatytą Tikslinių teritorijų sąrašą. Šiuo metu į sąrašą įtrauktos 49 jurisdikcijos.

Tikslinė teritorija PMĮ prasme – jurisdikcija, įtraukta į finansų ministro nustatytą sąrašą, o įtraukimo kriterijai apima, be kita ko, ir **efektyvaus keitimosi informacija** bei **finansinio-administracinio skaidrumo** aspektus.

Nors galiojantis Tikslinių teritorijų sąrašas buvo keistas 6 kartus, jis nuo 2001 m. (t. y. nuo jo priėmimo) nebuvo iš esmės peržiūrėtas.

Pažymėtina, kad nuo 2001 m. tarptautinė mokesčių administravimo praktika ir standartai ženkliai pasikeitė – buvo priimti ir plačiai įgyvendinti tarptautiniai keitimosi informacija standartai (pavyzdžiui, priimtas Bendrasis duomenų teikimo standartas), sustiprinti kovos su mokesčių vengimu ir mokesčių bazės erozija mechanizmai, o daugelis jurisdikcijų įgyvendino reikšmingas teises, institucines ir administracines reformas, didinančias jų mokesčių sistemų skaidrumą ir bendradarbiavimą su kitomis valstybėmis.

Atsižvelgiant į tai, šis siūlymas grindžiamas tuo, kad dalis šiuo metu į Tikslinių teritorijų sąrašą įtrauktų jurisdikcijų yra įgyvendinusios tarptautinius mokesčių skaidrumo, informacijos mainų ir administracinio

bendradarbiavimo standartus bei faktiškai bendradarbiauja su užsienio mokesčių administratoriais. Todėl manome, kad būtina iš esmės peržiūrėti Tikslinių teritorijų sąrašą ir iš jo išbraukti tas jurisdikcijas, kurios atitinka tarptautinius skaidrumo ir bendradarbiavimo kriterijus, nes toks sprendimas prisidėtų prie reikšmingo biurokratinės ir administracinės naštos mažinimo Lietuvos mokesčių mokėtojams, nepagrįstų rizikų eliminavimo ir konkurencingesnės investicinės aplinkos kūrimo Lietuvoje.

Tarptautinių standartų laikymasis

Europos Sąjunga (ES) yra paskelbusi Mokesčių tikslais nebendradarbiaujančių jurisdikciją turinčių subjektų ES sąrašą¹ (**ES sąrašas**). Pagal **2026-02-17** redakciją ES sąrašas yra **10 jurisdikcijų**. Šis sąrašas yra reguliariai peržiūrimas du kartus per metus, vadovaujantis aiškiais ir iš anksto apibrėžtais kriterijais.

ES sąrašo sudarymo kriterijai apima mokesčių skaidrumą, sąžiningo apmokestinimo principų laikymąsi ir tarptautinių standartų, kuriais siekiama užkirsti kelią mokesčių bazės erozijai ir pelno perkėlimui, įgyvendinimą. Taigi ES sąrašas atspindi aktualų ir nuolat atnaujinamą vertinimą, pagrįstą tarptautiniu mastu pripažintais kriterijais.

Be to, Ekonominio bendradarbiavimo ir plėtros organizacijos (**EBPO**) Pasaulinis forumas (*Global Forum; Forumas*) prižiūri tarptautinių standartų įgyvendinimą, įskaitant keitimąsi informacija pagal užklausą (*EOIR*) ir automatinį keitimąsi finansinių sąskaitų informacija (*AEOI/CRS*). Daugelis jurisdikcijų per pastaruosius metus įdiegė šiuos standartus, todėl istorinis „tikslinių teritorijų“ statusas ne visada atspindi realią, šiandieninę mokestinę riziką.

Kaip nurodoma EBPO svetainėje², Forumui priklausančios šalys ir jurisdikcijos įgyvendino kompleksiškus standartus, kurie lėmė beprecedentį skaidrumo lygį mokesčių srityje. Siekdamos tapti Forumo narėmis, valstybės, be visa ko, privalo įsipareigoti įgyvendinti skaidrumo ir keitimosi informacija standartus³ (keitimasis informacija pagal prašymą ir automatinis keitimasis informacija).

Pažymėtina ir tai, kad Lietuvos požiūris į Tikslinių teritorijų sąrašą įtrauktas jurisdikcijas ženkliai skiriasi nuo kaimyninių valstybių praktikos, kas kelia pagrįstą klausimą dėl Lietuvos mokesčių politikos nuoseklumo ir konkurencingumo užtikrinimo regione.

Pavyzdžiui, Estijos teisės aktuose yra numatyta⁴, kad nebendradarbiaujanti jurisdikcija mokesčių tikslais yra jurisdikcija, įtraukta į patvirtintą ES sąrašą. Tai reiškia, kad Estija tiesiogiai taiko ES sąrašą.

Latvijos teisės aktuose⁵ taip pat numatyta, kad taikomas ES sąrašas, tačiau jo taikymas siejamas su jo publikavimu oficialiame leidinyje *Latvijas Vēstnesis*.

Lenkijos teisės aktai⁶ numato atskirą tikslinių teritorijų sąrašą, kuris nepriklauso nuo ES sąrašo, tačiau jis yra ženkliai trumpesnis nei Lietuvos Tikslinių teritorijų sąrašas. Lenkijos sąrašas šiuo metu yra 25 valstybės.

Apibendrinant, Lietuva yra vienintelė iš savo regiono valstybių, kuri vis dar taiko itin platų Tikslinių teritorijų sąrašą, neparemtą besikeičiančia tarptautine apmokestinimo raida.

Mūsų vertinimu, tokia praktika nebeatspindi dabartinių tarptautinio mokestinio bendradarbiavimo, proporcingumo ir geresnio reguliavimo principų bei sudaro nepagrįstą administracinę našta Lietuvos mokesčių mokėtojams ir investuotojams.

Išaugę kaštai ir mažesnis konkurencingumas

Šiuo metu Lietuvoje veikiančios bendrovės susiduria su reikšmingais mokestiniais ir procedūriniais apribojimais, investuodamos į užsienio bendrovių išleistus finansinius produktus ar dalyvaudamos

¹ <https://www.consilium.europa.eu/lt/policies/eu-list-of-non-cooperative-jurisdictions/#countries>

² <https://www.oecd.org/en/networks/global-forum-tax-transparency.html>

³ <https://www.oecd.org/en/networks/global-forum-tax-transparency/who-we-are/members/why-and-how-to-join-the-global-forum.html>

⁴ <https://www.emta.ee/en/business-client/registration-business/non-residents-e-residents/taxation-non-residents-estonian#jurisdictions>

⁵ <https://likumi.lv/ta/en/en/id/343175>

⁶ <https://dziennikustaw.gov.pl/DU/2024/1928>

tarptautinėse kapitalo rinkose. Dėl plataus Tikslinių teritorijų sąrašo taikymo verslo subjektai patiria žymiai padidėjusią administracinę naštą, papildomus dokumentavimo reikalavimus ir tai lemiančius mokestinius apribojimus.

Tarptautinių investicijų rinkoje nemaža dalis institucinių investicinių produktų ir fondų struktūruojami per jurisdikcijas, kurios pasižymi išvystyta teisės infrastruktūra ir reguliavimo efektyvumu. Kai tokios jurisdikcijos nacionaliniu lygmeniu yra įtraukiamos į Tikslinių teritorijų sąrašą, Lietuvos įmonėms praktikoje atsiranda dirbtinių mokestinių ir procedūrinių kliūčių, kurių kitose valstybėse įsteigtos įmonės nepatiria.

Dėl šios priežasties dabartinis platus Tikslinių teritorijų sąrašas lemia, kad Lietuvos įmonės, lyginant su kitų ES valstybių įmonėmis, dažniau turi rinktis brangesnes alternatyvias sandorių struktūras, tarpininkus ar papildomas teisinės atitikties priemones vien tam, kad sumažintų mokestinę ir dokumentavimo riziką. Tai didina veiklos kaštus, lėtina sprendimų priėmimą ir mažina Lietuvos patrauklumą kaip jurisdikciją investicijoms ir finansų centrų veiklai.

Tikslinių teritorijų sąrašo peržiūrėjimo nauda

Esminė Tikslinių teritorijų sąrašo peržiūra, mūsų vertinimu, turėtų tiesioginį teigiamą poveikį Lietuvos investicinei aplinkai ir verslo konkurencingumui:

- Lietuvos bendrovėms sumažėtų administracinė našta, kadangi nebereikėtų ieškoti sudėtingų ir papildomai kainuojančių alternatyvių investavimo struktūrų;
- Lietuvos bendrovės galėtų konkuruoti lygiomis sąlygomis su kitų ES valstybių bendrovėmis, nepatirdamos dirbtinių mokestinių ribojimų;
- Lietuva susilygintų su regioniniais konkurentais – Latvija, Estija ir Lenkija – dėl ko taptų patrauklesnė tiek vietiniams, tiek užsienio investuotojams;
- Lietuvos bendrovėms būtų sudarytos palankesnės sąlygos diversifikuoti investicinius portfelius, ypač JAV ir kitose didžiosiose finansų rinkose, kuriose daugelis institucinių investicinių produktų yra struktūruojami per minėtas jurisdikcijas;
- Lietuvos bendrovės galėtų laisviau priimti investicinius sprendimus, grindžiamus ekonomine logika ir verslo tikslais, o ne mokestiniais apribojimais;
- Modernesnė ir tarptautinius standartus atitinkanti mokesčių politika stiprintų Lietuvos pozicijas kaip patikimos, konkurencingos ir investicijoms palankios jurisdikcijos.

Siūlomas modelis

Siekiant mažinti administracinę naštą ir perteklius reikalavimus mokesčių mokėtojams, bei atsižvelgiant į tai, kad Lietuvoje galiojantis Tikslinių teritorijų sąrašas iš esmės neatitinka tarptautinių organizacijų – EBPO ir ES – taikomų mokesčių tikslais nebendradarbiaujančių jurisdikcijų vertinimo kriterijų, siūlome inicijuoti šio sąrašo sisteminį peržiūrėjimą.

Siūlome įvertinti galimybę kaip bazinį kriterijų taikyti ES sąrašą arba, alternatyviai, nustatyti aiškų, reguliarų ir skaidrų nacionalinio Tikslinių teritorijų sąrašo peržiūros ir atnaujinimo mechanizmą, užtikrinant, kad jis atitiktų aktualius tarptautinius mokesčių skaidrumo, bendradarbiavimo ir proporcingumo standartus.

Jeigu dėl šio siūlymo peržiūrėti Tikslinių teritorijų sąrašą kiltų papildomų klausimų arba reikėtų patikslinimų, prašome kreiptis į Vytautą Šilinską, el. paštas vytautas@investorsforum.lt.

Pagarbiai

Asociacijos „Investors' Forum“ vykdomasis direktorius

Vytautas Šilinskas